AMERIKOS LIETUVIS

Velykų šventė.

Kristus daug mokinęs, daug nukentėjęs nuo žmonių tamsybės, keliavo ant švenčių į Jeruzolimą. Prieš atkeliausiant jis apsilankė pas savo draugus: Mortą, Marę ir miestelyje Judeos . atrado jų mylimą brolį Lozorių mirusį. Kristus padarė čia labai didelį stebuklą, prikeldamas Lozorių iš numirusių.

Dabar pulkai žmonių rinkosi prie Kristaus ir drauge su juom keliavo į Jeruzolimą, klodami ant kelio kas ką turėjo: medžių šakas, gėles, nekurie klojo savo rubus Kristui po kojų. Prisiartinus netoli miesto, žmonės užsodino Kristų ant asilo, apkarstė jį pagražinimais ir klodami jam po kojų gėles ir žaluminus, lydėjo į miesta visi šaukdami: "Hosanna! Hosanna!"

Buvo ir priešingų Kristui; tie pirmiau minių svieto davė žinią į miestą farizėjams ir žydų kunigams, kurie susirinkę klausėsi žmonių balso iš tolo ir drebėjo iš piktumo, kad žmonės Kristui taip įtiki ir tarpe savęs nutarė, jog Kristus turi but nužudytas, kad tuomi užsibaigtų visas žmonių suvadžiojimas, nes jeigu ilgiau bus Kristui daleista su pulkais žmonių taip vaikščiot, tai senas tikėjimas taps sunaikintas.

Kristus taip iškilmingai atvyko į Jeruzolimą su miniomis žmonių ir atėjo į šventynę, kur žmonės, ypač vaikai, šaukė Hosanna! Hosanna! Kunigai ir žydų šventynės tarnai prisiartino prie Kristaus ir tarė: "Ar girdi kaip žmonės, ypač vaikai, tave gerbia? Męs neleisime musų šventynėje taip šukaut."

Kristus rusčiai atsakė vyriausiems kunigams, kad tas vaikų šauksmas yra labai malonus, ir pats sėdosi duot žmonėms pamokinimus. Žmonės pradėjo aukaut pinigus. Kada žmonės davė aukas, nekurie darė užmetimus, kad nevisi lygiai aukauja. Kristus čia pripažino, kad pavargėliai aukauja daugiau sulyg savo turto, užką mažai duodami, negu turčiai duodami daugiau.

Toliau prasidėjo nešimas ligonių ir aklų, kuriuos Kristus gydė. Tarpais Kristus davė gražius prirodymus susirinkusiems pasekėjams. Čia jis permatė, kad jo senesni pasekėjai užvydėjo kaip maloniai jis priėmė prie save naujus į tikinčių tarpą. Kad panaikinus tą užvidėjimą,Kristus pasakė labai gražų pamokslą apie sunų palaiduną, kuris apleido savo teviškę, pasiimdamas savo dalį, vėliau ją praleisdamas. Pavargęs ir nuilsęs sugrįžo atgal prie savo tėvo. Tėvas vienok netik kad nepyko, bet didelį balių jam surengė, ko užvydėjo sugrįžusio sunaus brolis. Tėvas antram savo sunui paaiškino, kad didesnė linksmybė yra iš kartą pražuvusio sunaus ir vėl sugrįžusio pas tėvą, negu sunaus, kuris nuolat prie tėvo buvo ir dirbo.

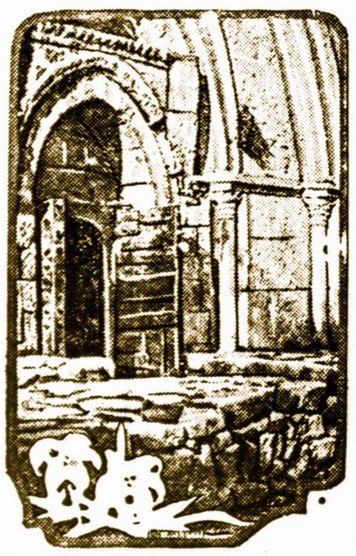

Šventinyčia į Dangų žengimo Jeruzolime.

Farizėjų ir kunigų suokalbiai.

Kasdien žydų kunigai ir farizėjai rinkosi ir tarėsi, kokiu budu galėtų Kristų apkaltint ir užmušt.

Vieną dieną atėjo Judas į namus vyriausio kunigo Kaifo. ir pasisakė, kad jis Kristų išduos už trisdešimts sidabrinių. Pora dienų vėliaus Kristus su savo mokytiniais susirinko į vieną namą, kad turėt švenčių vakarienę. Pirmiau negu pradėsiant vakarienę, Kristus klaupėsi apmazgot kojas kiekvieno savo mokytinio, kad parodyt savo nusižeminimą, per kurį didesnė sutikmė gyventų tarpe jų, nes kur nėra sutikmės, negali but nė organizacijos.

Kada Kristus atsiklaupė prie savo mokinio Petro, Petras pašoko ir tarė: "Viešpatie, tau nepridera mazgot mano kojas." Kristus atsakė: "Jeigu aš nemazgosiu kojų tavo, tu neturėsi vietos su maniškiais." Tada Petras atsiliepė: "Jeigu taip, tai nuplauk netik kojas, bet rankas ir galvą mano". Kristus apiplovęs kojas visiems mokiniams, sėdosi už stalo ir pasižiurėjęs į dvyliką savo mokinių, tarė: "Vienas iš jųs mane išduosite".

Mokytiniai apsidairę ir nusiminę, nežinojo ką sakyt,bet negalėjo priešintis tokiam apreiškimui,nes žinojo,kad Kristus gali permatyt visų mislį. Jonas, mylimas Kristaus mokinys, palenkė galvą ir tylomis paklausė: "Kas tave išduos?" Kristus atsakė: "Tas kuriam pirmiausia paduosiu valgį".

Judas, suprasdamas, kad Kristus žino apie jo meklerystę, paklausė: "Mokytojau, ar aš?" Kristus atsakė: "Taip, tu pasakiai".

Judas nusisuko ir pasitraukė nuo vakarienės. Judui išėjus Kristus paėmė laužyt duoną ir duot likusiems mokytiniams, sakydamas: "Imkite ir valgykite, tai yra kunas mano". Vyną paėmęs sakė: "Imkite ir gerkite, tai yra kraujas mano;valgykite ir gerkite mano atminčiai."

Kristus toliau kalbėjo: "Jeigu jųs vienas kitą mylėsite, visi žinos, kad jus esate mano mokiniais. Dabar aš turiu nuo jųs pasitraukt, nes laikas mano trumpas su jumis but".

"Viešpatie!"—tarė Petras "Kur tu dabar eisi?" Kristus jam atsakė: "Kur aš eisiu, tu negali paskui sekt." Petras tarė: "Kodėl aš negaliu? Aš gatavas savo gyvastį padėt už tave". Paskui Kristus jam paaiškino, kad pirmiau negu gaidys pragiedos, Petras tris kartus užsigins. Petras supyko ir nenorėjo tikėt. Toliaus Kristus pasakė: "Laikas jau atėjo, kelkimėsi ir eikime". Mokytiniai sekė Kristų per miestą Jeruzolimo, iki alyvų kalnui, mėnasiena ant kalno ir darže išrodė kaip koks rojus, niekas nemanė, kad čia Kristus bus išduotas. "Sėskite čia"—Kristus pasakė nekuriems mokiniams savo. "Aš eisiu toliaus, pasimelst".

Kristus su savim paėmė Petrą, Jokubą ir Joną ir nusivedęs toliau pasakė: "Mano dvasia labai liudna, sėskitės ir dabokite". Kristus jiems taip pasakęs nuėjo vienas toliau pas savo mokytinius ir atrado juos miegančius ir Petras, kuris ketino savo gyvastį už jį atiduot, miegojo. Kristus juos pabudino ir russčiai tarė: "Argi jųs negalit nė valandos pabut ant sargybos be miego?" Kristus vėl nuėjo melstis. Petras, Jokubas ir Jonas vėl užmigo. Kristus jautėsi labai liudnas ir visų apleistas. "Miegokite dabar!" sakė Kristus. Valanda prisiartino mano išdavimo jau artinasi mano išdavėjas.

Išdavimas.

Netrukus pasigirdo kareivių kalba ir jų kardų žvangėjimas. Jie klausė Judo, kaip galės pažint viešpatį. Judas jiems pasakė, kad kurį jis pabučiuos, tą reikia suimt, tai bus tas pats. Judas prisiartino prie Kristaus ir pabučiavo jį. Kareiviai surišę, parvedė jį pas Kaifą, kur subėgo didelė minia Kristaus priešų. Kaifas paklausė: "Ką Kristus jums padarė?" Du vyrai apkaltino Kristų sakydami, kad jie girdėjo, kaip jis žadėjo sugriaut šventynę ir pabudavot kitą, bet ne rankomis. Kaifas atsisuko į Kristų ir užklausė: "Ar tiesa, ar sakiai taip?" Kristus nieko neatsakė. Kaifas tarė: "Kodėl nieko neatsakai? Pasakyk ar tu esi Kristus, sunus Dievo?" Kristus atsakė: "Taip, tu sakai". Kaifas kruptelėjo: "Taip, jis vadina save sunum Dievo, ir ką jam reikia daryt?" Minia apie Kristų stovinti sušuko: nukryžiavot jį, ir pradėjo grumot ir spjaudyt ant jo.

Visą šitą laiką, kada Kristaus klausinėjo, Petras buvo prieangyje, kur tarnai jį kvotė, ar jis Kristaus draugas, jo mokinys. Petras matydamas daug Kristaus priešų, tris kartus jiems pasakė, kad jis Kristaus nepažįsta, ir trečiu kartu jam užsigynus, gaidys užgiedojo. Kristus pažiurėjo į Petrą su liudnumu, lyg sakydamas: "Petrai, Petrai! ar ir tu mane apleidai?"

Per naktį Kristų varinėjo kareiviai pas Kaifą, pas Pilotą, pas Herodą ir vėl pas Kaifą, ir nė vienas nenorėjo jį mirčia nubaust, tik įtužusių minia įsikėjus į agitacijas kunigų. Ant galo vėl atsivarė pas Pilotą. Jau buvo beveik rytas. Kristus buvo neapsakomai nuvargęs. Pilotas, matydamas baisų padėjimą, Kristų pasišaukė arčiau ir maloniai paklausė: "Pasakyk, ar ištiesų tu esi karalius?" "Taip, tu sakai"—atsakė Kristus.

Pilotas pamąstęs išėjo prie minios žmonių ir pasakė jiems, kad jis nematąs jokios kaltės. Jis sako: "Aš negaliu duot tą gerą žmogų užmušt". Minia pradėjo šaukt: "Tu negali jį apkaltint, kada jis vadina save karalium ir sunumi Dievo". Toliau pasakė Pilotas: "Jeigu jis vadinasi jusų karalium, tai užtai nuplaksim, bet paskui paleisim." Tada prasidėjo Kristaus plakimas ir visokios kankynės, spaudimas erškėčių vainiko, spjaudymas ir paniekinimas. Nuplaktą atvedė vėl pas Pilotą ir įtužimo balsais šaukė, kad nukryžiavotų. "Kam aš turiu kryžiavot jusų karalių?" — atsakė Pilotas. Bet žydai šaukė paniekinančiai, kad Kristų nukryžiavotų. Ant galo Pilotas neturėdamas ką minioms atsakyt, liepė vest ir nukryžiavot.

Nukryžiavojimas.

Minios žmonių, Kristaus priešų ir draugų, žydų kunigai, farizėjai ir levitai, sekė paskui Kristų, nešantį kryžių ant kalno Kalvarijos. Morta, Marė, Lozorius, Magdalena, Petras, Jonas ir Tamošius, visi sekė paskui Kristų ant kalno Kalvarijos.

Atėjus ant kalno Kalvarijos, kareiviai prikalė Kristų ant kryžiaus, Pilotas parašė ant popieros "Jėzus nazarietis karalius žydų" ir prikalė virš Kristaus galvos. Kryžių pastatė su prikaltu Kristum tarpe dviejų latrų, kurie gyvi dar kalbėjo. Žydai ir kunigai be pasigailėjimo išjuokė Kristų sakydami, kad kitus gelbėjęs save negali išgelbėt. Kristus meldėsi už savo priešus.

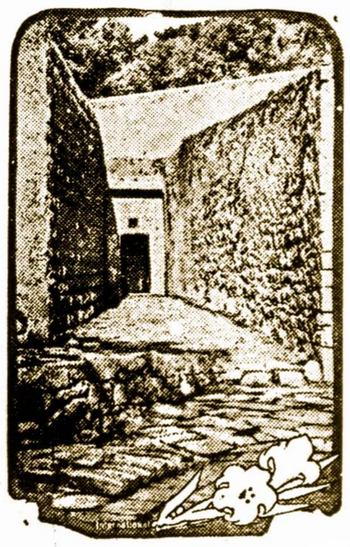

Urvas kentėjimų.

KLAIPĖDOS NELAISVĖ IR IŠSILIUOSAVIMAS IŠ JOS

Iš "Trimito"

ABELNAS ŽVILGSNIS.

Kaip kartais stebuklingai kartojasi tautų istorija!

Lietuviai gali apie save taip pasakyt. Žvilgterėkime į savo žiląją senovę, sulyginkime ją su musų dabartimi ir pamatysime, kiek yra panašumo tarp musų praeities ir musų gyvenamosios dabarties.

Tryliktasis amžius, Mindaugio gadynė, Lietuva tvarkosi plečiasi į visas puses. Tuo tarpu Mozurų kunigaikštis Konradas pasodino lietuvių giminaičių Prusų žemėje vokiečių kryžeivių ordeną. Įsigalėjęs Prusuose vokiečių ordenas ėmė puldinėt lietuvius, aprėpė juos lyg kokiomis replėmis tvirtovių eilėse iš abiejų pusių—Nemuno ir Dauguvos. Čia pastatė pajuryje Klaipėdos pilį (1752 m.), ten Dinaburką (Naujinį). Klaipėda tapo plėšriųjų paukščių lizdas, iš kurio vanagai kryžeiviai užpuldinėjo žemaičių žemę, Dinaburkas—spąstai, užspęsti augštaičiams, kad negalėtų su Polocku ir Smolensku susisiekt.

Gudriai buvo sugalvota kryžeivių. Jie gerai numanė, kad Lietuva, netekusi Nemuno su Dauguva, savaimi, kaip troškinama žuvis, turės patekt jų bučin.

O čia dar lietuvių kunigaikščių rietenos, noras vieno prieš kitą pagriebt sau valdžią, kamavo šalį ir trukdė tautai kruvon susitelkt. Tai pastebėję vokiečiai-kryžeiviai dar labiau įdrįso žygiuot Lietuvon. Ginklu, viliojimais ir apgaule sumanė ją įveikt.

Kasgi buvo tas kryžeivių ordenas? Tai nedidelė, drausminga, geležim apkaustyta vokiečių vienuolių kariumenė, kurią laiminio Rymo popiežius (jo klausė visi Europos karaliai), kurią rėmė Vokietijos ciesorius ir visa Europa šelpė lėšomis ir žmonėmis. Ordeno žygiai Lietuvoj buvo daromi krikščionybės vardu, dėlto krikščioniška Europa užjautė kryžeiviams manė juos gerą darbą darant (anų laikų supratimu), nes tarė platinant Kristaus mokslą tarp stabmeldžių lietuvių.

Tačiau ne krikščionybė, o Lietuvos pavergimas ordenui rupėjo. Savo pranešimuose Rymui, jis aprašė Lietuvą kitokia negu ji ištikro buvo. Taip pat klastingai elgėsi ordenas ir su Lietuvos kunigakščiais. Štai galingiausiam iš jų Mindaugiui pasiulė karaliaus vainiką, pasižadėjo neužpuldinėt Lietuvos, bet už tai apkarpė jo žemę, imdamas geriausią, ir išsiderėjo, kad išmirus kunigaikščio giminei Lietuvos tėvainiais tampa kryžeiviai. Štai kokia kaina Mindaugas tapo karalium, arba, kaip dabar sakoma, buvo pripažintas de jure. Po to kryžeiviai ėmė šeimyninkaut Lietuvoje, ypač Žemaitijoje, kaip namie. Taip Lietuva buvo gavusi dejurę, bet nustojusi savo nepriklausomybės fakto.

Suprato tokią nesąmonę lietuviai, išvijo kryžeivius žemaičiai. Lietuva nustojo dejurės arba karalystės vardo, bet pertai nevien atgavo savo gyvatos faktą, bet dar daugiau sustiprėjo. Žemaičiai per savo kunigaikštį Trainaitį štai ką tuomet pasakė Mindaugiui:

"Tu žemaičiams nepatikai, bet jie apgins tave, jei atsitrauksi nuo krikščionių (kryžeivių). Jei krikščionys įveiks žemaičius, tai išnyks ir tavo garbė, o su savo karalyste turėsi pagaliaus pasiduot vokiečių valdžiai. Jei persiskirsi su krikščionimis, žemaičiai stos už tave, nes jie ištikimi. Kai tik pasirodysi latvių ir livų žemėje, abu tuo kraštu teks tau".

Išmintingas Mindaugas paklausė ir sutraukė ryšius su nekrikščioniškais kryžeiviais krikščionimis, netikėdamas jų klastingais pažadais. Atsižadėjo garbingo, bet tuščio karalystės vardo (kitaip sakant, anų metų Europos dejurės), Mindaugas išgelbėjo Lietuvą nuo ordeno verguvės. Užtai jam pridera didelė garbė.

Tiesa, Klaipėda ir Dinaburkas ir po to pasiliko kryžeivių valdžioje, bet Lietuva ir paskiau nenustojo nuovokos, ką reiškia turėt jai prieigą į jures, turėt visą Nemuno tekmę savo ribose. Štai praėjus pusantro šimto metų nuo Mindaugo mirties, Vytautas, sumušęs ordeną ties Žalgiriu (1410 m.), reikalavo iš jo grąžint Lietuvai Klaipėdą. Jis betgi primygtinai nereikalavo jos ir neišreikalavo, tai tuomet Klaipėda neturėjo Lietuvai tiek didelės reikšmės, kiek turi dabar. Tuomet Lietuvos prekyba ėjo daugiau su rytais per Kijevą, o su vakarais per Rygą ir Karaliaučių, su žiemiais per Naugardą. Ir septynioliktame amžiuje Lietuva buvo labai pasigedusi Klaipėdos. Štai Mykolas Krištopas Radvila savo išleistame Lietuvos žemlapyje žymi Klaipėdos kraštą su visomis kopomis, ir su visu Nemuno išsišakojimu, kaipo Lietuvai priderančią sritį. Susitaikius švedams su prusais, po karei Klaipėda vėl jiems grąžinta (1636 m.). Ištikus Rusijos karei su Japonija, vėl buvo kilęs Klaipėdos klausimas. Jos pirkliai iš ekonomiškos priežasties buvo linkę prisidėt prie Rusijos.

Po pasaulinei karei pavergtosios tautos įgijo laisvę, pasiliuosavę iš didžiųjų nukariautų valstybių. Tame išsivadavusių tautų skaičiuje buvo ir Lietuva. Laimėtojais turėjo skaitytis su tuo laisvės faktu. Taigi vainikas, per kryžeivio ordeno tarpininkavimą įgytas. Šiadien gundytojai mus viliojo, jog Vilniaus ir Klaipėdos klausimai busią pakelti, kada busiąs sprendžiamas Europoje Rusijos klausimas. O kada gi jis bus sprendžiamas? Gal už kelių, keliolikos ar kelių dešimčių metų? Tad labai naivi butume tokiais pažadais pasikliovę. Žinome ką reiškia įsisenėjęs faktas. Praleidai tinkamą valandą, sutikai tylomis, sveikas dingęs. Turėdami savo politikos išskaitymą talkininkai, kišdami viską Lenkijai, nori tik musų budrumą užliuliuot, užmigdyt. Gal ir vylioja netikros rimties mintis mus pradėt veikiau prekybą su Lenkija. Mat, tikisi gerai iš jos pasipelnyt. Bet tai butų elgesys Ezavo, perleidusio pirmenybes Jokubui, ir tai ne savąją šiuo žygiu, o Lietuvos tiesą už lešių košės bliudą.

Tokiu budu palikus Vilnių Lenkijai, įsileidus ją Nemunu pro Kauną Klaipėdon. Lietuva butų pro Palangos ir Šventosios tarpą Baltijos jurėn sugrusta. Liktų musų atminčiai iš talkininkų taipgi įgyta tuščioji dejure, o nepriklausomos Lietuvos faktas išnyktų.

Neturint Vilniaus, Lietuvai negalima prekyba su Rusija; neturint Klaipėdos, negalimas yra laisvas prekybos bendravimasis su vakarų Europa. Jei nė vieno lietuvio nebutų likę Klaipėdos sklypelyje, tad ir tuomet ji vien ekonomijos atžvilgiu teisingai turėtų priderėt Lietuvai. Dabargi patys talkininkai savo parašais yra patvirtinę, jog ta sritis iš senų senovės lietuvių apgyventa, jog ji yra vienintėlė Lietuvos prieiga į jures, ir tie talkininkai musų tenai neleidžia, nori prievarta suvaryt mus Lenkijos bučin.

Nesiduosime. Ir pelė savo urve ginasi. Męs gi tauta, ir jos garbė neleidžia mums sutikt su žemaičiais jos vardo pasiulymais. Kaip ambasadorių konferencija galutinai nuspręs Klaipėdos klausimą, netrukus pamatysime. Ir nors didelis tos konferencijos autoritetas, tačiau, jeigu ji nuspręstų tą klausimą musų nenaudai, tai toks sprendimas butų mums neprivalomas, nes jis butų neteisingas.

Klaipėdiečių sujudimas.

Klaipėdos krašte vokiečiai sudarę tam tikras partijas, ir gyventojų tarpe ir užrubežiuose ilgą laiką varė propagandą už Klaipėdos nepriklausomybę, arba taip vadinamą freištatą. Jų tikslas buvo neleist Klaipėdos kraštą ir uostą priskirt prie Lietuvos, kad sustiprėjus Vokietijai tas kraštas butų vėl grąžintas Vokietijai. Tokią pat propagandą varė ir lenkai, tik, žinoma, kitokiais tikslais vedami. Ir čia vokiečiai ir lenkai, tarp kurių tiek daug yra neapykantos, ardo vieną bendrą veikimo dirvą prieš lietuvius. Tas ir Klaipėdos kraštui ir Lietuvai, pragaištingas darbas rado sau paramą iš vietos administracijos pusės. Lietuviai, kurie sudaro veik tris ketvirtadalius gyventojų, visą laiką veikė prieš tokią propagandą, teisingai matydami Klaipėdos krašto gražią ateitį tik prisidėjus jai prie Lietuvos autonomiškais pagrindais. Bet tas lietuvių veikimas iki pastarųjų dienų nerodė didelį gyvumą. Tai buvo daugiau propaganda žodžiu ir spauda. Dabar, kada prisiartino Klaipėdos krašto likimo sprendžiamoji valanda, klaipėdiečiai lietuviai subruzdo, sujudo. Jie aiškiai suprato, kad iš Klaipėdos krašto ir uosto sudarymas "freištato" pirmoj eilėj butų lenkų įsigalėjimas tame krašte. Suprato, kad nuskurusi, nugrimzdusi į netvrką ir suirutę Lenkija kraštui laimės ir džiaugsmo negali žadėt. O sprendžiamoji valanda prisiartino. Čia tai klaipėdiečiai tikrai subruzdo, sujudo. Tuojau sukurė Mažosios Lietuvos Gelbėjimo Komitetą, kuris ėmė vadovaut visai akcijai prieš "freištatą" ir už prisiglaudimą prie Lietuvos. Visur steigiami to komiteto skyriai, daromi susirinkimai, kuriuose priimamos rezoliucijos prieš freištatą. Žemiau paduodame Vyriausiojo Mažosios Lietuvos Gelbėjimo Komiteto išleistą atsišaukimą į gyventojus ir keliato susirnikimų rezoilucijas, iš kurių matyt, kokia kryptimi varoma darbas. Didelį džiaugsmą musų broliams klaipėdiečiams suteikė ir Lietuvos de jure pripažinimas iš talkininkų pusės. Tame pripažinime klaipėdiečiai teisingai pamatė galutiną Lietuvos kovą už nepriklausomybės laimėjimą ir prisiartinimą paskutinės sprendžiamosios Klaipėdos kraštui valandos. Didelio džiaugsmo ir upo pakilimo pagauti, broliai musų klaipėdiečiai Gruodžio 30 dienai rengė didelę manifestaciją Klaipėdoj, norėdami tuo išreikšt talkininkams padėką už Lietuvos pripažinimą ir viltį, kad netrukus Klaipėdos kraštas bus priskirtas prie Lietuvos, kaip tai Versaliaus taikos konferencijos pirmininko nugalėtojų valstybių vardu buvo paaiškinta. Bet štai, iš giedrių padangių griausmas trenkė į klaipėdiečius: jiems talkininkų komisorius uždraudė ruošiamą manifestaciją. Iš to klaipėdiečiai suprato, kad esama didelė jiega nusistačiusi veikt prieš Versaliaus pažadus ir Klaipėdos prisiglaudimą prie Lietuvos. Šis uždraudimas klaipėdiečių tarpe padarė nepaprastai skaudų įspudį ir sukėlė jų tarpe dar didesnį sujudimą ir susipratimą gimtojo krašto likimu. Tenka mums tikrai pasidžiaugt, kad tas uždraudimas nesuteikė mažiausio smugio klaipėdiečių pasiryžimui. Priešingai, jų tarpe sukėlė daug didesnį veikimą ir pasiryžimą kovot už teisingą ir naudingą, kaip Klaipėdos kraštui, taip ir visai Lietuvai, šio opaus klausimo išrišimą. Ir gavome žinią, kad vyriausis Mažosios Lietuvos Gelbėjimo Komitetas, gavęs žinią apie

---

"Tėve, dovanok jiems, nes jie nežino ką daro." "Jeigu tu esi sunus Dievo, nusileisk nuo kryžiaus"—atsiliepė vienas iš latrų, pakabintas ant kryžiaus. Antras latras, matydamas Kristų kančiose, sakė: "Viešpatie! nepamiršk mane karalystėje dangaus".

Kristus girdėdamas jo nusižeminimą jam pasakė:—"Šiadien busi su manim rojuje."

Užėjo didi tamsybė ir griausmai, rodosi žemė pradėjo drebėt. Kristaus paskutinis balsas pasigirdo: "Dieve! į tavo rankas pavedu vėlę mano".

Po nekuriam laikui priėjo kareivis ir su ragotyne pervėrė Kristaus šoną ir širdį. Žmonėms ir priešams pasiskirsčius, Juozapas iš Arimateos, kuris Kristų labai mylėjo, pasiulė savo kapą jo kuno palaidojimui. Nuėmę nuo kryžiaus, sutepę aliejais kuną, susuko į drobę ir palaidojo. Pilotas pasiuntė kareivius, kad jo kuną dabotų.

Trįs dienos praėjo. Marė, Magdalena ir kiti Kristaus pasekėjai, sutarė ateit prie Kristaus kuno ir dar kartą jam pasitarnaut, sutepant jį kvepiančiais aliejais.

Iš numirusių atsikėlimas.

Rytą anksti jos pasiėmę Marę Kristaus motiną, visos nuėjo į gražų daržą, kur Kristaus grabas buvo, bet atėję nusistebėjo, kad akmuo nuo antgrabio buvo nuverstas. Marė, Kristaus motina, nusiminė, kad Kristaus kuną kas nors paglemžė iš grabo. Tuojaus pranešė apie tai Petrui ir Jonui. Kada jie stovėjo ties antgrabiu, angielas jiems pasirodė ir tarė: "Aš žinau, kad jus jieškote Kristaus, bet jo čia nėra. Jis prisikėlė. Eikite ir apsakykite jo mokytiniams." Kada atėjo mokytiniai, Petras ir Jonas, nieko grabe nebuvo daugiau tik drobės, į kurias Kristus buvo suvyniotas, ir nieko nesakę nuėjo. Likosi tik Marė Magdalena. Jai pasirodė du angielai, kur Kristus gulėjo, ir balsas pasigirdo: "Ko verki?" "Jie paėmė ir kaszinkur paslėpė mano viešpatį"—atsakė Marė.

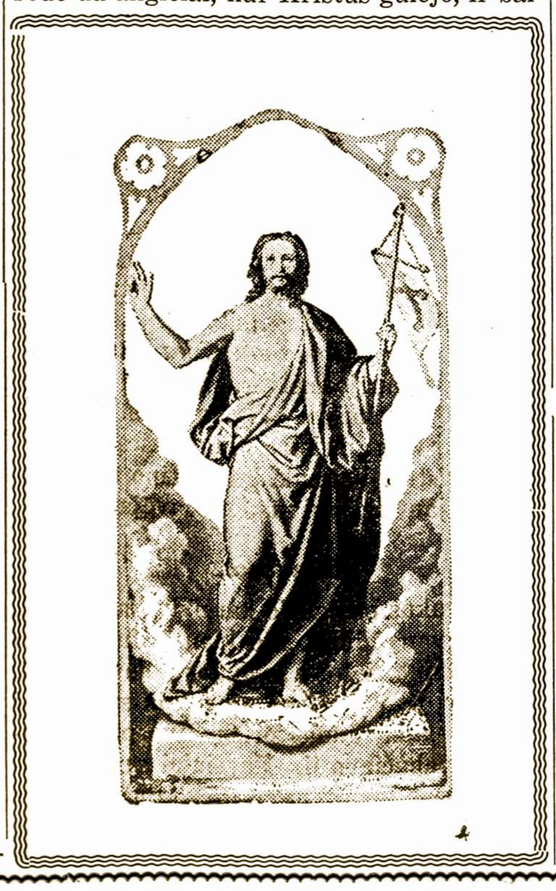

Netrukus kitas balsas iš užpakalio pasigirdo: "Moterie, ko verki?" Marė manė, kad daržo prižiurėtojas. kalba ir atsakė: "Jeigu išėmei Kristų iš čia, pasakyk kur paslėpei.".

Bet atsikreipusi pamatė Kristų: jo veidas buvo nepaprasta šviesa apšviestas ir labai gražus. Marė puolė ant kelių ir apsikabinus Kristaus kojas sušuko: "Viešpatie mano!"

Kristus paskui pasakė: "Nemyluok mane, bet eik ir apsakyk mano broliams, kad aš nužengiu šiadien pas tėvą mano."

Tada Marė bėgo apsakyt visiems Kristaus mokintiniams. Kristus pasirodė ir kitiems mokytiniams, ypatingai Tamošiui parodė savo žaizdas, nes jis nenorėjo tikėt, kad Kristus atsikėlė.

Vieną dieną, kada daugelis jo mokintinių buvo susirinkę, Kristus nusivedė juos ant kalno alyvų ir pasakė, kad jų priderystė eit į visas dalis pasaulio ir mokyt Kristaus meilės, kuris mirė už juos ant kryžiaus. Ant galo Kristus palaimino juos ir linkėjo meilės. Tuom laiku atėjo debesys, sutvėrė Kristui sostą ir nunešė į dangų pas tėvą, kuris atleido savo sunų ant žemės žmones pamokyt.

Kristus kelias.

manifestacijos uždraudimą, tuojau ambasadorių konferencijos pirmininkui siuntė telegramą, kurioj protestuoja prieš tokį negirdėtą daugumos gyventojų valios ir laisvės varžymą. Be to, telegramoj nurodoma, kad toks žmonių valios ir laisvės varžymas gręsia nesuprantamomis kraštui komplikacijomis. Musų visuomenė ir valdžia privalo sekt brolių musų klaipėdiečių darbus ir kovas už prisiglaudimą prie Lietuvos, turi kiek tik galima jiems pagelbėt, juos paremt. Juk tai Lietuvos gyvybės klausimas. Dideliu pasigailėjimu tenka pažymėt, kad ir musų valdžia ir visuomenė iki pastarųjų laikų rodė nedovnotinai mažai šiuo klausimu rupesčio. Jei dabar ir pas mus matosi daugiau interesavimosi Klaipėdos likimu, tai tas negali mus džiugint, nes galbut jau pasivėlinta.

Sukilimo ženklai.

Vyriausiojo Mažosios Lietuvos Gelbėjimo Komitetas išleido į gyventojus atsišaukimą:

"Lietuviai, Klaipėdos krašto gyventojai!

Vyrai ir Moters! Jau prisiartino paskutinė valanda, kad augštoji santarvė nori galutinai išrišt Klaipėdos krašto likimą. Tik už keliato dienų musų krašto likimas bus ilgiems amžiams nulemtas. Bet niekas nežino, kas ateityje musų laukia. O juodi debesiai ant musų yra užgulę. Saujelė didvokiečių šovinistų, pasivadinę save ten kokiais "heimatbundais, arbeitsgemeinšaftais" ir kitaip, nori savo viešpatystę ant musų per taip vadinamą "freištatą" išlaikyt, kad tam tikram laikui priėjus vėl galėtų grįžt prie Vokietijos. Jie užbaigtų musų brolių germanizavimą, kad lietuvių ir vardo čia neliktų, kaip jie tai su prusais yra padarę.

Kartu su vokiečiais šovinistais ant musų ramaus krašto tiesia savo ilgus kruvinus nagus amžini ir pikčiausi musų giminės priešai lenkai. Yra žmonių kurie sako, girdi, mums nėra lenkų pavojaus. Bet girdėkit broliai ir sesers lietuviai! Lenkų žiaurioj vergijoj jau vaitoja milijonai Galicijos ir Gudijos gyventojų. Lenkai laiko pagriebę ir musų tautos žilą sostinę Vilnių. Bet jiems dar to negana. Jie nori musų krašto geležinkeliu, Nemuno ir uosto, kad ir iš Vilniaus krašto galėtų gabent į pasaulį lietuviškas girias ir musų kraštą lenkint. Neturėdami Klaipėdos krašte lenkiškų gyventojų, jie sugalvojo "freištatą penkiolikai metų", kad per tą laiką jie įsigalėtų ir mus galutinai pavergtų.

Vyrai ir moters! Šiadien dar yra galima išgelbėt savo tautos garbę ir vienybę. Todėl šalin su "freištatu", per kurį musų tautos žydytojų suterštos rankos mus nori pavergt. Kad išgelbėjus kraštą nuo gręsiančios vergijos per "freištato" įvykinimą, šių metų Gruodžio mėn. 18 d. Klaipėdos mieste susitvėrė centralinis arba vyriausias Mažosios Lietuvos Gelbėjimo Komitetas, su šiais uždaviniais:

1. Sujungt Klaipėdos krašto gyventojus į vieną organizuotą sylą, kad išreiškus pasauliui jų griežtą valią prieš laikiną arba galutiną "freištatą" ir savivaldybišku budu prisiglaudus prie Didžiosios Lietuvos.

2. Remt tautišką ir kulturišką lietuvių veikimą visoj Maž. Lietuvoj.

3.Savo uždaviniams pasiekt—kreiptis į Amerikoj, Didžioj Lietuvoj ir kitose šalyse gyvenančius brolius lietuvius, kad iš jų gavus morališkos ir medegiškos paramos.

Lietuviai, vyrai ir moters! Šiadien ar niekada yra ta diena, kur galima atgimdyt musų senąją Lietuvą. Todėl visi kaip vienas, be skirtumo stono ir pažiurų, spieskimės aplink Gelbėjimo Komitetą dar kartą pasauliui parodyt, kad męs pažįstame vieną nesuskaldytą Lietuvių tautą.

Visuose miestuose, amsbecirkiuose išrinkite savo tarpo pačius geriausius tris arba penkis žmones ir sudarykite iš jų Gelbėjimo Komiteto skyrių. Po įsteigimo skyriaus neužtrukite skubiausiai pranešt Vyriausiam Komitetui Klaipėdoj, kad jis galėtų užtvirtint ir padėt darbe. Visur ir visose vietose šaukite didžius susirinkimus, reikalaudami kalbėtojų iš Vyriausio Gelbėjimo Komiteto ir skaitlingai susiėję protestuokite priimdami nutarimą prieš "freištatą" ir rinkite parašus už prisiglaudimą sulyg musų prorgamo prie Didžiosios Lietuvos. Visuose neaiškiuose atsitikimuose kreipkitės į Vyriausį Komitetą, katras duos jums nurodymą ir patarimą. Lietuviai! Vyrai ir moters! Per šias kelioliką dienų visas musų kraštas turi subruzdėt prieš "freištatą", kaip didžiausias griausmas. Subruskime visi vienu balsu: geriau žut garbingoj kovoj, negu per amžius su "freištatu" vergaut.

Į darbą kas gyvas, su Dievo pagelba!

Mažosios Lietuvos Vyriausis Gelbėjimo Komitetas: Pirmininkas **Martynas Jankus**, I-sis vice-pirm. **Jurgis Strekys**, II-sis vice-pirm. **Jurgis Lebartas**, II-sisi sekretorius **Vilius Šaulinskis**, komiteto narys ir reikalų vedėjas **Jurgis Bruvelaitis**.

Komiteto raštinė: Klaipėdoj, Liepojaus gatvėj 5 Nr.

KLAIPĖDIEČIŲ LIETUVIŲ SUSIRINKIMUOSE PRIIMTOS REZOLIUCIJOS:

---

1. Saugų susirinkimo rezoliucija.

Klaipėdos krašto Saugų apygardos gyventojai 1922 m. Gruodžio 22 d. susirinkę Sauguose, p. Bigos salėje, vienbalsiai priėmė tokią rezoliuciją:

1. Klaipėdos krašte, kaip ir visoj Lietuvoj, nuo amžių gyvena tikri lietuviai.

2. Klaipėdos kraštas, kaip ir visa Mažoji Lietuva, 600 metų buvo svetimų atėjunų valdomas;

3. Per 600 metų buvom nutautinami, persekiojami ir buvo naikinama musų lietuviškoji kalba ir musų tėvų papročiai.

4. Šiadien esame tikri lietuviai ir tokiais norime amžinai pasilikt.

5. Musų krašto laimę norime taip sutvarkyt, kad musų vaikai galėtų gyvent laimingai, laisvai ir tautiškai susipratę.

Bet didžiausieji lietuvių tautos amžiniejį priešai lenkai pamėgsta ir musų ramujį kraštą per vylių išsiplėšt. Męs šiadien išrenkame komisiją, kuriai ir pavedame tvertis kuogreičiausia priemonių, kad atkreipus nuo musų krašto tą gręsiantį pavojų, kad musų vaikų vaikai neprivalytų lenkams vergaut.

Toliau reiškiam pasauliui smarkiausį protestą, ypač atsimindami Vilsono 14 punktų. Taipjau apeliuojame į pasaulio žmoniją, vyriausiai į brolius Lietuvoje, mylinčius tiesą ir teisybę, laukdami iš jų morališkos paramos musų gyvybės kovoje prieš gręsiantį įvykdymą naujo neteisybės akto, lenkų imperializmo Klaipėdos krašte provizorinio ar galutino "freištato" įvykdymą, ir vėliaus pavergimą. Taip jau męs reiškiam, kad męs nors jau trįs metai kaip nuo Germanijos atskirti esame, bet iki šiai dienai lygių tiesų neturime.

2. Priekulės susirinkimo rezoliucija.

Musų kraštas nuo seniausių laikų buvo lietuviškas ir šiadien toks yra išlikęs, ką talkininkų konferencija visam pasauliui atskirai paskelbė.

Todėl męs, Klaipėdos krašto, Priekulės apylinkės gyventojai, šių metų Gruodžio 20 d. labai skaitlingame susirinkime vienbalsiai reiškiame musų griežtą valią, kad lietuvių tautos žemė, kurioj nuo žilos senovės gyveno musų sentėviai, pasiliktų laisva pačių lietuvių valdoma tėvynė ir kartu griežčiausiai protestuojame prieš visokius vylius bei vadinamą "freištatą" ar kitomis suktybėmis išduot musų kraštą į lenkų nagus. Šešis šimtmečius vergavę išlikome giminiškai gyvi ir šiadien nubudę iš tautiško apsnudimo norime but liuosi sau žmonės ir dirbt dėl visos lietuvių giminės gerovės.

3. Klaipėdos darbininkų susirinkimo rezoliucija.

Męs, pėtnyčioj, Gruodžio 22 d. 1922 m., Klaipėdos priemiestyj Smeltėje skaitlingai susirinkusieji, išklausę pranešimus apie Klaipėdos krašto dabartinę padėtį ir jos ateitį, griežtai protestuojame prieš lenkų smelkimąsį į musų kraštą ir prieš tą vadinamąjį "freištatą", kurs tačiau niekuomet "freištatu" nebus, bet bus ilgiau vis daugiau lenkų užvaldomas žemės kampelis ir pagaliaus liks Lenkijos kolionija.

Lenkams reikia Klaipėdos krašto, kad paskui galėtų sau pavergt visą Lietuvą ir rytprusius. Visa lenkų politika nustatyta ant to, kad gaut į savo rankas Lietuvą, rytprusius ir Klaipėdos kraštą. Męs už save ir savo vaikų vaikus turėsime atsakyt, jei dabar lenkai uždėtų ant musų savo ranką. Dėl to, kad išvengus lenkų pavojaus, męs ir stojame už Klaipėdos krašto priglaudimą prie Lietuvos, prisilaikydami sau plačiausią ir talkininkų gvarantuojamą savivaldybę.

4. Pėžaičių susirinkimo rezoliucija.

Męs, čionai Pėžaičiuose, Klaipėdos apskričio, Gruodžio 20 d. 1922 m. skaitlingai susirinkę lietuviai kuogreičiausiai protestuojame prieš įvykdymą "freištato", kuris yra lenkų salininkų išmislas.

Męs jokiu budu negalime sutikt, kad lenkai užgrėbtų musų kraštą ir męs amžinai pakliutume lenkų vergovėn.

5. Šilutės susirinkimo rezoliucija.

Klaipėdos krašto, Šilutės apskrities lietuviai, susirinkę š.m. Gruodžio 19 d. "Germania" salėje skaitlingame susirinkime griežtai protestuojam prieš pastangas su "freištato" pagelba atiduot Klaipėdos kraštą lenkų globai.

Susirinkimas reikalauja, kad Klaipėdos kraštą valdytų patys lietuviai. Męs taip jau protestuojame prieš tai, kad mums šiadien susirinkime draudžiama dalint atsišaukimus.

6. Katyčių gyventojų susirinkimo rezoliucija.

1. Kadangi esame lietuviai ir savo tautos brangią kalbą, įprantimus iš musų sentėvių paveldėtus laikome mums už šventus dalykus;

2. Kadangi didžios karės laimėtojai visoms pasaulio tautoms, ar jos butų didelės ar mažos, yra pripažinę tiesą apsispręst ir taip sutvarkyt gyvenimą, kaip yra naudinga tų tautų gerovei ir išsiplėtojimui;

3. Kadangi Klaipėdos kraštą talkininkai, atskirdami nuo Vokietijos, pripažino lietuvišku, kur lietuvių giminė sudaro daugumą gyventojų;

Todėl męs, Katyčių apygardos gyventojai skaitlingai susirinkę šių 1922 m. Gruodžio 21 d. Katyčiuose vienbalsiai išreiškiam, kad norim savo krašto laimę spręst taip, kad butų nauda visai lietuvių giminei, taip jau kuogriežčiausiai protestuojam vardan tiesos ir teisybės viso pasaulio akyse prieš norą, iš bet kur jis pareitų, mus parduot lenkams ar tai butų pavidale provizorinio ar galutino "freištato", kur mus vėl svetimieji valdytų ir nutautintų.

MANIFESTAS VISIEMS GYVENTOJAMS KLAIPĖDOS KRAŠTO.

Sausio 9, 1923 m. Vyriausis M. L. Gel. Komitetas išleido lietuvių ir vokiečių kalbomis paskelbimą:

"Per ilgus šimtmečius musų kraštas vergavo svetimiems. Per Versaliaus pakajaus sutartį męs tapome atskirti nuo Vokietijos, kaipo iš seno lietuviškas kraštas. Bet ir šiadien męs svetimujų spaudžiami ir varginami vien tik už tai, kad lietuvininkais gimę, jais but norime. Musų krašto valdytojai, neatsižvelgiant musų krašto reikalų ir prieš musų norą, visoms syloms dirba, ydant iš musų krašto visiems žinomą "Freištatą" sudarius ir mus amžiams galutinai pavergus. Atėjunų viešpatavimas jau baigia musų kraštą gaspadoriškai paskandint; ant musų yra užtrauktas milijardas skolos, neskaitant tų milijonų, kuriuos už apstatymą vaisko reiks mokėt; mokesčių ir viso gyvenimo našta be giminės ir stono skirtumo spaudžia gyventojus kasdien vis daugyn.

Panašųs laikai.

Kam teko but Jeruzolime per velykas, tie pasakoja, kad stovint ir žiurint į vietos gyventojus, žmogus mato tikrus atsitikimus, koki galėjo but laike Kristaus gyvenimo. Žmonės ten nieku nepersimainė, išimant europiečius, vietiniai labai panašiai atrodo į senovės žmones, kuriuos biblija aprašo. Pelgrimai ypatingai iš mahametoniškų kraštų, kada pribuva į Jaffa su laivu, nusidriekia jų pulkas pilną milią tolumo ir eina į Jeruzalimą ant švenčių; išrodo taip kaip kad pulkas žmonių eina paskui Kristų. Jų drabužiai ir visi pobudžiai jų gyvenimo nėkuom rodosi nepersimainę per du tukstančiu metų. Kada eina siauromis miesto gatvėmis ir girdisi skambėjimas murų, nuo žmonių eisenos, rodosi priverčia žmogų dairytis ar nepamatysi Kristų einantį. Varpai linksmai gaudžia, "Kristus kėlėsi". Visur langai prikabinėti vainikų. Moterys ir vaikai linksmi, žodžiu sakant, visas apsireiškimas atrodo Kristaus laikų.

Jaffa paveikslingas jurių pakraštis. Pereini per vartus siauromis gatvėmis, augštos akmenų sienos; ateini iki namų Simeono, kuris senas ir amžių likutis, kurio sienoje stovi amžių senumo senoviškas šulinys.

Samaria netoli nuo čia, rodosi sapne atsiduri į tą senovybę, kurią biblija apsako. Kada pamatai moterį Samarijos pas šulinį, rodosi dairaisi ar nepamatysi Kristų. Čia pasilsi po figos medžiu ir žiurėdamas į besibovijančius vaikučius, perbėgi pergyventus amžius. Toilaus einame į miestelį Jariho ir negyvas jures, pereini augštas pakrantes per miestelį Betanijos ir jau Betlejaus miestelis, vieta Kristaus gimimo, kur dabar stovi bažnyčia, subudavota iš palaikų Salemono šventinyčios, kurioje Kristus mokino išmintingus žmones. Čia stovi sidabrinė žvaigždė ant tos vietos kur Kristus gimė. Netoli nuo čia Raheles kapas.

Gatvė Dolorosa—kelias kryžiaus nešimo.

Pelgrimai čia keliaudami sudeda daug vainikų pagerbimui tos senovybės. Šventinyčios prisikemša žmonių, horai gieda. Pulkai žmonių eina vieta nuo vietos, kad aplankyt įvairias vietas kur Kristus keliavo. Čia stovi vieta kur Pilotas Kristų nuteisė ant mirties. Gatvė Delorosa, kuria Kristus nešė Kryžių ant kalno Kalvarijos. Kelias tęsiasi per upę Cedrono. Velykų dieną rodosi visur kalbama "Kristus kėlėsi".

Velykos viduramžiuose.

Linksmiausias laikas velykų budavo laikuose viduramžių. Pagonai švęsdavo savo garbingas pavasario šventes, krikščionys šventė labai linksmas velykas. Žmonės rėdydavosi gražiausiai savo rubais, baliai, linksmybės pripildė kiekvieno žmogaus gyvenimą laike velykų. Kunigai kartu su žmonėmis linksmindavosi, pasakodami jiems juokingas pasakas, kaip Kristus pergalėjo peklos galybę, nužengdamas iš dangaus. Žmonės buvo labai linksmi ir sveikindami vienas kitą sakydavo: "Kristus kėlėsi". Šioje gadynėje jau nieko panašaus nėra; viskas eina pramonės keliu į pramonę.

Kaip nutaisė dieną velykoms.

Tarpe senovės žmonių pakilo klausimas kada tikrai tinka švęst šventę velykų. Krikščioniys tuom labiausia buvo susirupinę. Žydai norėjo, kad ta šventė atsibutų 14 dieną žydų mėnesio "Nasauk", pradžioje žydų šventės. Tie kurie paėjo iš pagonų, norėjo, kad butų sekančioje nedėlioje. Per ilgus metus tas buvo nenutarta galutinai, bet galų gale Consilius atsibuvęs mieste Nisea 325 metuose po Kristaus, nutarė velykas švęst pirmą nedėldienį, sekant pilną mėnulį apie Kovo 21 dieną.

Aleksandrijos mieste tada buvo gabiausi žvaigždžių žinovai, todėl jiems pavesta buvo nustatyt dieną velykų.

Kiaušinių ir kralikų simboliai—ženklai yra užsilikę nuo pagonų laikų iki šiai dienai. Daugumas vėlykų dekoracijų tapo visai pamiršta. Puošimas namų gėlėmis yra priimta jau vėlesniųjų laikų.

Senovės laikuose velykas šventė ne visur lygiai; kur pavasaris pirmiau atėjo, ten ir velykos ankščiau buvo švenčiamos. Ant galų galo Gregoriškas kalendorius sutaisė velykų laiką vienodą, tik rytų bažnyčia sutuom nesutiko. Vienok atsitiko metuose 1865, kada visi žmonės viena diena švenė velykas visame pasaulyje.

Nedaug liko dienų musų kraštą svetimiems išduot ir galutinai jį pražudyt. Musų krašto istorijoj muša dvyliktoji valanda. Todėl paskutiniame akimirksnyje

Męs, Vyriausis Mažosios Lietuvos Gelbėjimo Komitetas, sąžiningai pildydami jusų uždėtas pareigas, išreikštas dideliuose susirinkimuose, protestuose ir nutarimuose, remdamiesi jusų išrinktais Gelbėjimo Komiteto Skyriais didesnėse musų krašto vietose ir atmindami istoriškus nuo seniausių laikų čia įsigyvenusius lietuvių giminės mierius prie vienos lietuvių valstybės, šiuo musų manifestu po viso pasaulio akių garbingai pranešame:

1. Nuo šiadien visą šio krašto galybę ir vyriausią valdžią paimame į savo rankas.

2. Iki šiol buvusią krašto direktoriją su Steputaičiu priešakyj ir Statsratą skaitome atstatytą ir prašalinta, ir nieks neprivalo jų klausyt.

3. Nuo šiadien paties Klaipėdos krašto direktorijos pirmininku paskiriame musų krašto gyventoją, buvusį senos direktorijos narį, Erdmaną Simonaitį ir pavedame jam nevėliaus trijų dienų sudaryt Krašto Direktoriją iš 5 žmonių,

4. Nuo šios dienos abiem musų krašto kalbom ir visiems gyventojams šio krašto duodamos lygios tiesos.

5. Visiems politiškai prasikaltusiems prieš buvusią valdžią liuosybę duodame.

6. Dėl sudavadijimo musų krašto dalykų Komitetas rupinsis, kaip veikiai galės, kad skubiausiai atsibutų rinkimai į Klaipėdos krašto seimą demokratišku budu.

7. Visi krašto gyventojai kviečiami užsilaikyt ramybėje, urėdninkai ir tarnai privalo pasilikt savo vietose ir toliau savo pareigas atlikt. Urėdninkams, tarnams ir darbininkams algos ir darbas bus užmokama prisitaikant aukso valiutos.

8. Idant Klaipėdos krašte ramumą išlaikius, gyventojus, jų gyvybę ir turtą apsaugojus nuo užpuolimų, plėšimų ir visokių pavojų, taipjau, kad nuo vidujinių neprietelių apsisaugojus, visam krašte skelbiame išimties stovį su visom jo pasekmėm.

9. Išimties stoviui esant visame krašte alkoholiniai gėrimai pardavinėt draudžiama.

10. Nusižengusiems prieš musų zokonus ir paliepimus, prie Krašto Direktorijos yra sudaromas Vyriausias Išimties Sudas.

11. Visi, kurie ardys ramybę krašte, kurie naikins telefonus, tiltus ir kitą krašto turtą ir priešinsis naujos valdžios paliepimams, bus atiduodami į lšimties Sudą ir baudžiami Cuktuže nuo 3 mėnesių iki gyvos galvos, o už sunkesnius prasikaltimus bus nusudyti ant smerties.

Męs šitą didį darbą atliekam vardan teisybės, dėl gyventojų gerovės ir geresnės musų krašto ateities. Visus, kam rupi gimtojo krašto laimė, kviečiame į bendrą talką, ir visagalis Dievas šitame musų darbe tebuna musų pagelba.

Šis manifestas duotas Šilokarčiamoje, 9 Januario dieną, metų 1923.

Vyriausiojo Mažosios Lietuvos Gelbėjimo Komiteto pirmininkas **Martynas Jankus**, 1. Vice-pirmininkas **Jurgis Strekys**, 2. Vice-pirmininkas **Jurgis Lėbartas**, sekretorius **Vilius Šaulinskis**, komiteto narys ir reikalų vedėjas **Jurgis Bruvelaitis**".

MAŽOSIOS LIETUVOS SUKILIMAS.

Klaipėdos krašte vyksta didi dalykai lietuvių tautos, o gal viso pasaulio istorijoj. Sukilo Mažoji Lietuva prieš savo pavergėjus ir globėjus kartu. Eina karė. Su kuo kariauja mažutis Klaipėdos kraštas? Nors ir su visa Europa ar visu pasauliu, čia masto neliko. Klaipėdos krašto lietuviai žino tik vieną obalsį—šiadien arba niekuomet yra laikas išsigelbėt iš priežasties, į kurį kraštą įstumė francuzų proteguojamieji didvokiečių junkeriai su kaizerberniais.

Diena iš dienos pluste plusta jaunųjų vyrų buriai, rankioja iš kaizerio karionių metų užslėptus giliose palėpėse ginklus ir jau nieko nelaukę bėga į frontą. Taip, į frontą, kovot nuogomis rankomis prieš kulkasvaidžius. Suskubo musų broliai anapus rubežiaus. Visų vyriausias tikslas, bendras kvėpavimas ir lukestis—išvaduot savo kraštą su savo gimtinės širdim Klaipėda. Nuo Šilutės, Pagegių, Priekulės, Kretingalės ir daugybės kitų vietų plusta vyrai prie Klaipėdos rubežių. Rankovės aprištos žaliu rankryšiu su raidėmis M. L. S. (Mažosios

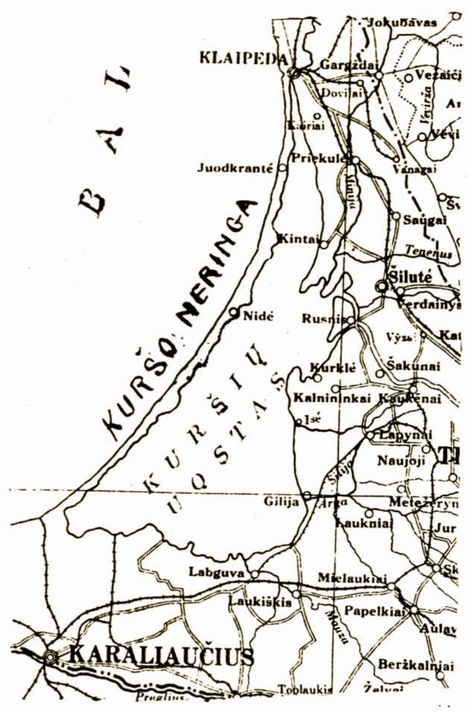

Klaipėdos kraštas.

Lietuvos sukilimas), vyrai sveiki, stiprųs, lyg aržuolai, ir jaunučiai vaikinai, vos dar pradėję pažint gyvenimo tikrenybę, kiti usuoti, nudegę vyrai, pergyvenę didžios karės audras ir jų užgrudinti. Moters, mergelės, maži vaikai šiame tėvynės išvadavimo darbe daro didvyriškus žygius.

Prasidėjus lietuvių išsigelbėjimo judėjimui, Vyr. Gelbėjimo Komitetui išleidus atsišaukimą į krašto gyventojus, sujudus spaudai ir žodžiui, prasidėjo pikta reakcija iš laikinųjų viešpačių pusės. Krašte ir Klaipėdos mieste kriminališka policija pradėjo sekiot ir persekiot kiekvieną lietuvį, kuo nors prisidėjusį lietuvių tautiniam darbui. Teko savo laiku pajust, kad rengiamasi suimt Vyr. Gelbėjimo Komitetą, išblškyt krašteelio skyrius ir uždraust taip vokiečių vadinamą "Grosslitauische Propaganda". Pasidarė kritiškas momentas. Pirštu prikišamai artinasi bauginantis krašto likimo sprendimas, lenkai varė pasiutusią agitaciją, intrigas ir žygius, kad įrodžius savo tiesas Klaipėdos uoste ir krašte, tuo tarpu francuzams proteguojant pradėta užčiaupt burnas lietuviams ir grasint jų laisvei.

Atėjo laikas—dabar arba niekuomet gelbėtis patiems. Ir Vyr. Gelbėjimo Komitetas, pasitraukęs iš Klaipėdos, Sausio 9 d. išleido manifestą į gyventojus, kurs patarnavo galingu signalu visuotinam sukilimui. Jau ryto metu susidarę maži sukilėlių bureliai pradėjo valyt kraštą nuo savo persekiotojų žandarų, užimdami miestelį po miestelio. Krašto žandarų ir policijos didžiausioji dalis, budami patys lietuviai, su džiaug smu patys prisidėjo prie sukilėlių ir su ginklu prisidėjo į burius. Piktesnieji metę ginklus, subėgo į Klaipėdą.

Per dvi dienas, Sausio 10 ir 11 d., visas kraštas buvo apvalytas nuo žandarų ir perėjo į sukilėlių rankas. Gyventojai didžiu entuziamu sutikę savujų kilimą, gelbėjo jiems maistu, teikimu žinių, ėjo žvalgyba, rinko ginklus. Tuo tarpu susispietę į Klaipėdą visi reakcionieriai, pradėjo negirdėtą persekiojimą. Visus, kas išliko šiokiu ar tokiu budu neišbėgęs iš miesto, lietuvius, sumetė į kalėjimą. Francuzų komisorius, nežiurint į sukilėlių įteiktus jam teisingus reikalavimus ir atsišaukimus, išleido įsakymą, kad "jam pavestą kraštą ginsiąs ir sukilėlius bausiąs žiauriausiu budu". Aplink miestą pradėta kast apkasai ir išnešta į kovos lauką kulkasvaidžiai.

Sukilėliai matydami, kad jiems ruošiama karė, pradėjo paskubomis traukt Klaipėdos link ir apgulė miestą iš visų pusių. Jau praėjo dvi paros, eina kova tarp beginklių lietuvių, norinčių išvaduot savo kraštą ir francuzų remiamų bei kurstomų vokiškų žandarų. Jau buvo keli rimtesni susirėmimai. Sukilėlių narsumui nėra palyginimo. Suskubę giliai įsiraust apkasuose francuzai ir žandarai terorizuojami drąsiausiais atskirų burelių užpuolimais. Sukilėliai plusta Klaipėdos linkui buriais, bureliais. Kas matė jų upą, neišlaikys susigraudinimo karštų ašarų. "Lietuva tėvyne musų" dainuoja bureliai, apleisdami savo namus. Su dainelėmis juos sesutės lydi: "Eina garsas nuo rubežiaus... Žirgą reik balnot..."

Jei pasaulyj yra išlikę kibirkštėlė teisybės, ji turi nustebt, kad musų žiaurios realybės amžiuj, ne mytas ar graži pasaka, bet tikras gyvenimo faktas, vyksta toks šventas aktas. Krašte renkasi skaitlingi susirinkimai — čia ne vienų rinktinių kariautojų, bet visos minios: moters, jaunuoliai, vyrai, barzdoti Fridricho Viliaus veteranai, viens kitą sveikina:

"Imk gewehrą (šautuvą) ant pečių,
Eisim mušti vokiečių!"

Susirinkimuose jau ne Gelbėjimo Komitetai renkami, bet stačiai daromi ilgi sąrašai—kas eina į kovos lauką, kas imasi vietos tvarkos ramybės apsaugos, kas tinka apimt kai kurias apleistąsias valdžios administracijos vietas. Visam krašte taip vadinamų vokiečių neliko ir žymių. Pereikite išilgai, skersai ir įkypai kraštą — tai gryniausioji Lietuvos dalis, kraštas gilių patriotų, kuriuose tikrai atbudo protėvių karžygių dvasia. Sukilimas eina negirdėtų humanizmu—daugumai policistų palikta tiesą nešiot revolverius, paliekant juos eit savo pareigas, ką jie su tikru džiaugsmu daro.

"Męs tik lietuviai esam ir męs tik didžiausiu noru tarnausim savo valdžiai, jei ikišiol turėjome tarnaut svetimiems", visur atsako. Vyr. Gelbėjimo Komiteto valdžia viso krašto sutinkama entuziastiškai. Viso krašto visuotinas troškimas yra atsiimt iš uzurpatorių Klaipėdą. Ir vargas tiems "gynėjams", kurie dėl savo išrokavimų yra pasiryžę praliet nekaltą lietuvių kraują. Francuzai, kurie šeimyninkavo krašte taip gerai, kad privedė netekusius kantrybės gyventojus prie visuotino sukilimo, dabar ginkluoja nedorus smaugėjus žandarus ir padeda jiems gint priespaudos siurbėles,—jie jau užsipelnė dorojo pasaulio pasibjaurėjimą savo darbu. Jie tik purvinai sumanė kaikada Francuzijoj buvusius šviesius obalsius: Laisvė, Lygybė, Brolybė. Šiadien karė Dovydo su Samsonu, Mažosios Lietuvos su francuzais, vokiečiais, ir lenkais, o jei norite ir su visa Europa—įvykęs faktas.

Sukilimui prasidėjus ne tik sukilėliai, bet pavieniai valstiečiai, vyrai ir moters, dažnai parodė nepaprasto drąsumo apsireiškimą. Policijos žvalgyba čia buvo gana gerai pastatyta, ir nors buvo visiems aišku, kad didesnė dauguma policistų yra prieš didvokiečių rėžimą, bet vis tik pasitikėt nebuvo galima. Buvo atsitikimų, kad gyventojai prie kelio, kuriuo lakstė ginkluoti policistai, susirinkę buriais pas vieni kitus, giedodavo Lietuvos himną ir čia pat ginklavosi. Sukilėliams pavyko apsupt visus miestelius daugiausia be šuvio: tai įvyko dėlto, kad dauguma valdininkų sukilimą entuziastiškai priėmė, o likusieji pavieniai vokiškieji policistai nubėgo į Klaipėdą.

Petisne atsišaukimas.

"Klaipėdos krašto gyventojai! Didokas skaičius civiliškų (Freischaertern) įsiveržė į Lauksargių stotį. Kaipo santarvės valstybių atstovas, aš priešinsiuos visomis turimomis priemonėmis prieš sulaužymą krašto neliečiamybės.

Kviečiu gyventojus laikytis ramybės ir atsiduot savo užsiėmimui ir savo darbui. Man pavestą santarvės valstybėms postą aš neapleisiu. **Petisne".**

Sausio 11 d. vakare išleista toks įsakymas:

"1. Laikraščiai, atsišaukimai ir spaudiniai visokios rušies, kurie turi tikslą tramdyt viešajai tvarkai arba saugumą arba elgėsį vyriausiojo komisoriaus, apstatymo kariumenė arba valdžios, išleist uždraudžiami ir konfiskuojami.

2. Spaudiniai visų rušių privalomi vyr. komisariato spaudos skyriaus priešcenzurą.

3. Kas eis prieš šį įsakymą, bus manim baudžiamas pinigine bausme ne žemiau 200,000 markių. Be to, spaustuvė ir įstaiga gali but laikinai uždaryti. **Petisne".**

Kretingalėj, Klaipėdos apskr. Sausio 12 d. 4 v. po piet, čia įvyko apylinkės gyventojų susirinkimas, kuris praėjo su didžiausiu entuziazmu. Vieno iš susirinkusių buvo perskaitytas naujosios krašto valdžios manifestas, kurį klausydami daugelis neišlaikė neapsiverkę. Pasigirdo balsai: "Valio Lietuva, tegyvuoja laisvė!" Paaiškinus susirinkusiems, kad jie sugrįžę namo ragintų savanorius į sukilėlių kariumenę, keliolika žmonių čia pat užsirašė ir sutiko namo negrįžt, kad tik prisidėjus prie savo krašto atvadavimo. Vienas skundėsi, kad jo sunus pasiliko namie, o jis ir gi nori but savanorių eilėse. Prie prezidiumo stalo prisiartino moteris ir taip pat siulosi užsirašyt. Paaiškinus žmonėms, kad jie tuo tarpu turi išsiskirstyt, kadangi nėra ginklų, žmonės buvo labai nepatenkinti ir pasižadėjo skaitlingiausiai susirinkt ryt dieną, kuomet bus gauti ginklai.

Sukilėliai kariauja ne prieš francuzus.

Mažosios Lietuvos Savanorių Kariumenės Vadas įteikė tokį raštą Vyr. Klaipėdos krašto Komisoriui:

"Jo ekseelncijai ponui Ober-komisoriui Klaipėdos krašte.

Klaipėdos krašto savanorių kariumenė, susidariusioji iš laisvanorių jon įstojusių piliečių, yra apėmusi visą šalį. Vyriausias Mažosios Lietuvos Gelbėjimo Komitetas pavedė man įeit Klaipėdos miestan ir atstatydint direktoriją, kuri prarado piliečių pasitikėjimą. Jos vieton visame krašte jau veikia gyventojų valia, pastatytoji laikinoji krašto valdžia ir netrukus ji pradės veikt Klaipėdoje.

Iki šiam laikui nepralieta nė vienas kraujo lašas, o viso krašto gyventojai su didžiausiu džiaugsmu sutiko perversmą. Visame krašte administracija ir policija eina ir toliau savo pareigas. Tik šiadien, prisiartinę prie Klaipėdos, męs buvome sutikti šautuvų ir kulkasvaidžių ugnimi.

Be to, turiu paaiškint jusų ekselencijai, kad mano vedamoji savanorių kariumenė nekariauja su santarve ir yra visai neutrališka francuzų kariumenės. Męs sukilome tik nepakenčiamą direktoriją nuverst. Visa šalies tvarka pasilieka tokia, kaip buvusi, o su francuzų kariumene męs norime nustatyt santikius. Dėl to prašau jusų ekscelencijos, pone Ober-komisare, atitraukt francuzų kariumenę į jos bustines ir sulaikyt ją nuo karės veiksmų, o policijai įsakyt eit savo pareigas, nekliudant man ramiai įžengt Klaipėdon.

Jusų ekscelencijos sutikimą išpildyt šį mano prašymą malonėkite pranešt man šiadien ne vėliau 3 valandos 12 Sausio, grąžinant mano pasiųstuosius parlamenterius. Atsakomybė prieš valdžią už pralietą kraują, jeigu tas atsitiktų, po šitam mano pareiškimui, kris ne ant musų.

Iš savo pusės tikrinu tiek francuzų kariumenei, tiek visiems Klaipėdos gyventojams ir valdininkams pilniausią neliečiamybę. Tik su tais, kas įsidrąsina pakelt ginklą prieš savanorių kariumenę arba kėsinasi ardyt tvarką ir gyventojų ramybę, elgsiuosi sulyg kariškais įstatymais.

Informacijos dėlei turiu pridėt:

1. Manifestas visiems gyventojams Klaipėdos Krašto.

2. Officirs et soldats de France.

3. An die Beamten, u. Angestellten des Memelgebiets.

Pasirašė: B u d r y s, Mažosios Lietuvos Savanorių Kariumenės vadas. O k s a s, štabo viršininkas".

Į šį raštą komisorius atsakė raštu, duodamas viltį, susitart ir išvengt susirėmimų su francuzais. Toliau ėjo derybos, kurias francuzai nutraukė, paaiškindami, kad jie sukilėlių į miestą neleisią, visomis pajiegomis jį ginsią.

Sukilėliai paėmė visą kraštą.

Musų broliams klaipėdiečiams sunkus išsiliuosavimo darbas ėjo ikišiol pasekmingai. Visas kraštas buvo užimtas į porą dienų be jokio pasipriešinimo. Tik ties Klaipėdos miestu sukilėliams teko patirt sunkenybių, kur jiems pasipriešino francuzai, sutelkę visus milicininkus sau pagelbon, keturias dienas ne įleido sukilėlių į miestą. Kada derybos su francuzais nutruko ir jie ėmė siuntinėt prieš laisvanorių kariumenę policistų burelius, tai sukilėliai puolė ir staigiai užėmė miestą Sausio 15 dieną apie 13 valandą. Bet įvyko susišaudymas su francuzais, ko sukilėliai stengėsi išvengt.

---o---

Ant čeverykų, drabužių ar šiaip ant ko atsiradusius purvo plėmus reikia valyt tik purvui sudžiuvus, nutrint jį švelniu šepečiu.

* * *

Kad butų balta paukščio ar žuvies mėsa, verdant ją reikia įspaust pusės citrinos sultis, į vandenį, kuriame verdama mėsa.